

поєднання держаного регулювання і ринкової саморегуляції економіки, зумовили необхідність у посиленні уваги до розвитку господарсько-правових досліджень. Обґрунтування і обговорення актуальних правових проблем української господарської діяльності в авіаційній галузі, надасть суттєвий поштовх розвитку економіко-правових досліджень господарсько-правової спеціалізації в юридичній науці.

УДК 004.056.55:651(043.2)

Абражевич Д.А., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Козирева В.П., к.ю.н., доцент

ОСОБЛИВОСТІ ЕЛЕКТРОННИХ ДОКАЗІВ У ГОСПОДАРЬСЬКОМУ ПРОЦЕСІ

У зв'язку із впровадженням діджиталізації в Україні у 2017 р. Верховна Рада України внесла зміни до Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України) і одним із нововведень було запровадження використання електронних видів доказів.

У ст. 96 ГПК України зазначено, що електронними доказами є інформація в електронній (цифровій) формі, яка містить дані про обставини, що мають значення для справи, зокрема, електронні документи (в тому числі текстові документи, графічні зображення, плани, фотографії, відео- та звукозаписи тощо), веб-сайти (сторінки), текстові, мультимедійні та голосові повідомлення, метадані, бази даних й інші дані в електронній формі. Такі дані можуть зберігатися, зокрема на портативних пристроях (картах пам'яті, мобільних телефонах тощо), серверах, системах резервного копіювання, інших місцях збереження даних в електронній формі (в тому числі в мережі Інтернет). Електронні докази подаються в оригіналі або в електронній копії, засвідченій електронним цифровим підписом, прирівняним до власноручного підпису відповідно до Закону України «Про електронний цифровий підпис» [1].

Відповідно до Закону України «Про електронні довірчі послуги» електронний підпис – електронні дані, які додаються підписувачем до інших електронних даних або логічно з ними пов'язуються і використовуються ним як підпис [2]. Електронний цифровий підпис накладається за допомогою особистого ключа (доступний тільки

підписувачу) та перевіряється за допомогою відкритого ключа (доступний іншим суб'єктам у сфері використання електронного підпису). Визначення особистого ключа через відкритий неможливе.

Електронний цифровий підпис використовується фізичними та юридичними особами – суб'єктами електронного документообігу для ідентифікації підписувача та підтвердження цілісності даних в електронній формі [3].

Відповідно до ч. 1, 2 ст. 6 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» електронний підпис використовується для ідентифікації автора електронного документа та накладанням електронного підпису завершується створення електронного документа.

Використання електронного цифрового підпису можливе не лише під час подання електронних доказів або документів учасниками процесу, а і при веденні діловодства судами України. Зокрема, Наказ Державної судової адміністрації України «Про затвердження Інструкції з діловодства в місцевих та апеляційних судах України» № 814 від 20.08.2019 р. передбачає його використання під час передачі електронних документів та офіційного листування, яке не стосується провадження у судових справах, за допомогою електронної пошти з офіційних електронних адрес відповідних установ шляхом обміну електронними документами [4]. Судові рішення також підписуються електронним цифровим підписом судді, а при колегіальному розгляді справи – електронними підписами всіх суддів, що входять до складу колегії.

Особливістю електронного цифрового підпису є не тільки ідентифікація особи, що підписала документ, але і надає змогу запевнитись, що документ не було змінено або підроблено після підписання. Електронний підпис також дозволяє вказати реальний час підписання документу, на відміну від дати, вказаної у документі, та надає змогу шифрування документу від несанкціонованого доступу.

Національне законодавство України прирівнює електронний цифровий підпис до власноручного підпису (печатки) за правовим статусом. Цифровий підпис не може бути визнаним недійсним лише через його електронну форму або через те, що не ґрунтується на посиленому сертифікаті ключа.

Електронний документообіг значно спрощує процес підписання та обміну документами. Законодавче закріплення інституту електронних доказів у Господарському процесуальному кодексі України надало можливість всебічного дослідження електронних доказів в господарському процесі, що сприяє вдосконаленню

регулювання відносин, які виникають при використанні електронного цифрового підпису. Таке нововведення стало важливим кроком на шляху діджиталізації документообігу в Україні та відповідності правових норм сучасним реаліям.

Література

1. Господарський процесуальний кодекс України від 06 лист. 1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12> (дата звернення: 09.10.2020).

2. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05 жовт. 2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19> (дата звернення: 09.10.2020).

3. До відома сторін – важливо нагадати про електронний цифровий підпис. (2014). *Закон і Бізнес*. URL: https://zib.com.ua/ua/99461do_vidoma_storin__vazhlivo_nagadati_pro_elektronniy_cifroviy.html (дата звернення: 09.10.2020).

4. Про затвердження Інструкції з діловодства в місцевих та апеляційних судах України: Наказ Державної судової адміністрації України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0814750-19> (дата звернення: 09.10.2020).

УДК 356.9(043.2)

Анісарович М.Ю., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Козирева В.П., к.ю.н., доцент

РОЛЬ СВІДКА В ГОСПОДАРЬСЬКОМУ ПРОЦЕСІ

Докази і доказування в процесі – дуже важлива тема і для теоретиків правознавців, і для практичних працівників у галузі права. Проблемні питання доказування у господарському процесі були предметом дослідження багатьох науковців.

Стаття 129 Конституції України визначає пріоритетну засаду судочинства – змагальність сторін та свободу в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості [1]. Наприкінці 2017 року такий принцип було застосовано при внесенні змін до Господарського кодексу України. В результаті було введено нового учасника господарського процесу – свідка.

Відповідно до ч. 1 ст. 66 ГПК України, свідком може бути будь-яка дієздатна фізична особа, якій відомі будь-які обставини, що стосуються справи [2].